

SZEKELY-UDVARHELY

1848-AS FÜGGETLENSÉGI POLITIKAI SZEKELY UJSÁG

Megjelen hetenként kétszer: csütörtökön és vasárnap.
Előfizetési ára helyben házhoz hordva, vagy vidékre postán küldve: egész évre 10 K, fél évre 5 K, negyed évre 2 K 50 fillér. Külföldre egész évre 12 K. — M. kir. postatakarékpénztári csekk- és kliring 10,489 sz. — — — Helyközl telefon 15. sz.
Mindenféle díjak Székelyudvarhelyt előre fizetendő.

FELELOS SZERKESZTŐ:
BETEGH PAL
LAPTULAJDOS.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca 31. szám, hova az előfizetések, kéziratok és hirdetések küldendők. Kéziratokat vissza nem adunk. — Hivatalos hirdetések 100 szög szavankint 6, azon felül 4 fillér, magán hirdetések négyzet cm 8 fillér, többszöri közlésnél 6 fillér. — Nyílt-tér sora 1 korona

Jöjjön bárki, — aki nem lehetetlen!

Irta: *Kossuth Ferenc.*

Házszabálysértéssel, jogrendtiprásokkal jött létre a törvényként szentesített véderőreform. A hadkötelesek tudják, hogy őket szolgálattételre nem rendes törvény kötelezi. Ennek dacára szolgálnak, mert kényszerültek rá; és helyesen teszik, mert a szolgálat megtagadása forradalmi lépés lenne amire, nem szabad magát ragadtatnia senkinek. Tagadhatatlan azonban, hogy aki ismeri a helyzetet, az tudja, hogy az alap, a melyen ő szolgálni kénytelen, hiányos; és minthogy úgy sem szívesen szolgál a magyar ember a császári zászló alatt német vezényszóra, most még egy súlyos ok van arra, hogy szolgálatát csak kényszerültsége tudatában és érzetében teljesítse.

Valóban nem így alakulnak a győzni tudó hadseregek!

Kimondhatatlan meggondolatlan-ság volt éppen a véderőtörvény megalkotásánál követni el a legnagyobb jogtiprásokat, vagyis éppen ott, ahol a legnagyobb skrupulózitással kell mindig vigyázni arra, hogy minden kifogástalan legyen.

Az államcsíny elkövetése éppen ebben a kérdésben nemcsak a magyar parlamentarizmus ellen volt politikai bűn, hanem a hadsereg benső értéke ellen is.

Mintha csak a nemezis vezetné Tisza balkezét (azt a kezét, amellyel cselekedni szokott), megint a hadügy terén követték el a legszembeötlőbb erőszakosságokat, amelyek segítségével elért eredmény jogilag érvénytelen, bár keresztülvitetik.

A királyi kéziratokat szabálytalanul hirdették ki és a delegátusokat szabálytalanul választották meg.

E tényekből kifolyólag a delegáció szabálytalanul fog ülésezni; a rendes törvény kellékeivel úgy sem bíró munkapárti határozat végrehajtása számára (mely most már szentesített része a tényleges állapotnak) nem rendesen ülésező, nem rendesen megválasztott delegátusok fognak költségvetést megállapítani.

Ebből kifolyólag a költségvetés is magán fogja hordani az erőszak következményeinek kitörölhetlen bélyegét.

Kérdem én, okos dolog-e ez? Nem verte-e meg az Isten vaksággal azokat, akik parlamenti forradalomba kergettek a nemzetnek azt a részét, amely még védelmezni akarja és védeni kész a magyar közjogot?

A katonai hatalomnak akartak szolgálni, hogy az uralkodónak hizelegjenek és a nemezis oda viszi őket, hogy a katonai hatalomnak ártanak leg-többet, mert olyan hadsereget állítanak elő, melynek törvényes alapja kétes.

Megtették ezt, midőn erre semmi szükség sem volt, mert mikor Tisza vulkánikus kitörése létrejött, éppen akkor egy kis jóakarát tanusításával létre lehetett volna hozni a békét és a véderőreform most rendesen megalkotott törvényen nyugodhatnék.

A politikában Thiers mondása igaz, midőn azt mondja: „Ez több mint bűn, ez hiba.” Szenvedély hatása alatt szokott cselekedni Tisza s ezért követ el annyi hibát. Most is oda juttatta az országot, hogy csak erőszakkal hozott törvények alkottatnak — még olyan ügyekben is, amelyekben mindenki egyetért. És most is a féktelen szenvedély köti őt ahhoz az elnöki székhöz, amelyre saját maga azok után, amik történtek, mikor higgadtabbán nyilatkozott, nem tartotta már magát alkalmasnak.

Azonban Tisza Istvánnak nem volt elég az erőszakból. Munkája betetőzéséhez még az kellett, hogy a szabálytalanul létrehozott véderőtörvény alapján előirányzott költségvetést, a királyi kézirat szabálytalan kihirdetése után, szabálytalan módon megválasztott delegátusok állapítsák meg.

Igy legalább teljes lehetne a jogtipró siker; de mert Tisza még sem mond le, talán még van további tenni-valója is,

Ami pedig Lukácsot illeti, ő a béke olajágával jött és rendőri öklökkel marad; meggondolta, hogy az olajágak elhervadnak, de a rendőröklök nem.

A munkapártnak a parlamentarizmusról való fogalma pedig kimerül a többségi akarat érvényesítésében; de azt szem elől téveszti, hogy a többség nem akarhat olyant, ami megfosztja a nemzetet valami létező jogától, mert a jog nem a változó többségé, hanem az örökéletű nemzeté.

Ha ilyent akar a többség, akkor a többségi jog megszűnik és feléled az ellentállás szent joga, melyet Brougham, a híres angol kancellár „sacred right of resistance”-nak nevezett, amely jogot gyakorolhatja bárki, aki bírja, legyen az kisebbség vagy nem, sőt legyen már csak egyetlen egy ember, ha a hazafiság úgy kihalna, hogy ez az egy ember lenne a hazafiság „utolsó mohikánja”.

Eszébe sem jut a kisebbségnek, hogy akaratát a többségre diktálja, mert a személyi kérdésben jelszava az, hogy jöjjön bárki a többség soraiból, aki magát nem tette lehetetlenné. Ami a tárgyi kérdéseket illeti, ezeknek keretét világosan kijelöli a hazafiui kötelesség, szem előtt tartva a gyakorlati kivihetőségeket.

De mind ez a jövő zenéje, amikor nem lesz már se Tisza, se Lukács, sem sip, sem trombita, sem rendőröklök, sem kidobott képviselő.

A cészárnak rabszolgákra, gyáva kegyencekre, cinkostársakra van szüksége. És itt van az a pont, amelyen halálra sebezhető. Hatalma a hadseregtől függ; ez tehát meg is szüntetheti azt.

Nincs ut a — gyógyfürdőhöz.

(A közegészségi hatóságok figyelmébe.)

Orvosom azt rendelte, hogy használjam a Gergely-féle sósfürdőt, mert egészségem helyre-állása, munkaképességem visszatérése és ezzel számos tagból álló családom fentartása — egyenesen ettől függ.

Hát én el is mentem pár hét óta néhányszor a Fürdő-utca-ba, mely a Gergely-féle sósfürdőhöz és a katonai lövöldehez, valamint az állandó őrséggel körülvett katonai lőszertárhoz vezető egyetlen közlekedési útvonal.

Elmentem a Fürdő-utca közepe tájáig meglehetősen nagy sárban, de már tovább nem lehetett menni.

Az ámulattól nem tudtam hova lenni, hogy mi van ott...

Valószínűleg a polgármester s más illetékes urak ezt nem látták. Ezt kell higgyem, mert különben lehetetlennek tartom, hogy ily botrányos, még a legalábbvaló faluban is tűrhetetlen állapotot segíteni, ne igyekeztek volna. Már pedig ilyesmiről ott ezidőig senki még álmot sem látott.

Ha már az ott lakó és a *viatenger* miatt ott lakni nem tudó adófizető polgárság jogos magán érdekeinek hivatalból köteles megóvása a polgármestert, mint olyant *hidegen* hagyja, hivatkozom az 1876. XIV. t.-c. 102. §-ára, mely feltétlenül elrendeli, hogy: a hatóság pedig a gyógyfürdőhöz vezető utak jókarban tartásáról gondoskodik.

De nem elégszem meg ezzel a hivatkozással; bár minden lelkiismeretes, hivatalát kellő ügybuzgalommal betölteni akaró és tudó tisztviselőnek az egyszerű figyelmeztetés is elegendő kellene legyen. Nem. Együttal felhívom erre a vármegye ezidőszerűt alispánjának a figyelmét s elvárom, hogy a polgármestert — a kezébe adott — törvényes hatalmával egyenesen rá fogja szorítani arra, hogy a Székelyudvarhely város belterületéhez tartozó Fürdő-utca árvízmentesítéséről haladéktalanul és felelősség terhe alatt gondoskodjék.

Azt hiszem, akár a polgármester, akár az alispán kötelességének tartja most már azonnal intézkedni. Hiszen a közegészségügyi törvényt még a belügyminiszteriumban is komolyan veszik s nem lehetetlen, hogy ha valamiképp tudomást szereznek a Fürdő-utcán állandósult botrányos helyzetről, talán még az alispán urat is felelősségre vonhatják érte.

Tudja-e az alispán ur, miképp járnak haza a méternyi magasságban folyó vízben a Fürdő-utca belső részén lakók? Meztelen lábbal; majdnem övig ruhátlanul... Legutóbb két idősebb asszonyt láttam, mikor a pocsolya szélén borzongva huzta le csizmáit, megmosta a sártól s azután kötényébe rakva, dideregve, átkozódva gázolt haza az undorítóan mocskos vízáradatban. Hazuról így jönnek és haza így mennek napról-napra, hetek óta azok, akik erre helyzetüknél fogva rá vannak kényszerítve.

Kérdezze meg az alispán ur a városi tisztí orvost, vajjon egészségesnek tartja-e ő most az ilyen kényeztető-fürdözést? Egészsé-

ges lehet-e az oly lakás, melyet a piszkos áradat heteken át ellep, sőt gyakran a szobákba is betör?

Ugy hiszem — hála Istennek a XX. században élünk; noha a munkapárti forrásból élő „Magdeburger Zeitung” rágalmait szerint: „A magyar urak lelkük mélyén azok a vad hordák maradtak, akik a pusztán nyergük alatt nyargalták puhára beafstek-jüket”...

Ilyenkor a szabadban való fürdés nem kellemes. Meg vagyok győződve, hogy akár a polgármester, akár az alispán ur — halálos betegséget kapna csak egyszeri hasonló fürdőzésiől is... Épen ezért: „a mit nem kívánsz magadnak, azt ne kíváncsi ember társadnak” elvből kiindulva is közelebbük azonnal intézkedni a gyógyfürdőhöz vezető Fürdő-utcából védgátkötéssel a vizet elterelni.

Ámbátor nagy a reményem, hogy az elsoroltak is eléggé súlyos argumentumok arra, mikép a nemes tanács feje mozdulatba jöjjön — harag és duzzogás nélkül. De azért szükségesnek látok még egy nyomósabb ténnyel is a polgármester ur civikkere elé tartani és ez a Székelyudvarhelyt állomásozó katonaság ügye.

Mi ugyan a német kommandónak elvi ellenségei vagyunk, de a katonaságot, mely a vérünkből való és adófilléreink fölálkozásával nyer táplálékot, szereljük. A törvényes formák keretén belül nagyra is becsüljük; noha inkább obajtanók, hogy a katonasághoz egyáltalán szükség ne lenne...

Eltekintve a politikai háttértől, mint városi polgároknak törekednünk kell, hogy a lakosság számát tényleg és nem csupán papíron — fizetés-emelési okokból — szaporítsuk. Az adófizető közönség keresőképességét a biztos fogyasztókkal növeljük. Erről eigen alkalmas lenne a 82-ik ezred összes tisztikarának és legénységének Székelyudvarhelyt leendő állandósítása, ide helyezése. Ez immár régi közhajtása is városunknak.

Azonban ezzel szemben a polgármester ur annyira figyelmetlen, hogy ne mondjuk hanyag, mikép a katonaság egyellen útját, mely a Fürdő-utcán át a lövöldéhez és a lövészközpont folyton őriztetett raktárához vezet, nemhogy jókarban tartaná, hanem egyenesen megtűri annak közlekedésére egyáltalán alkalmatlan, sőt most teljes lehetetlen voltát.

A katonai őrség így fél óra ut helyett két és fél óra utat kell most megtegyen Farcád község felé, míg célját: az őrség felváltását elérheti. Ez pedig abszurdum és legkevésbé sem alkalmas arra, hogy a vezetőség megelégedését előidézzé...

S végeredménykép, ki érzi az ilyen és ezekhez hasonló türehtetlen állapotok szomorú hatását? Egyedül a város teherviselő polgársága, melynek nyakára az indokolatlanul folyton szaporodó pótdót — vezető emberei reá hárítják azért, mert első sorban a polgármester: szerencsés kézzel gazdálkodni, vezetni, irányítani, alkotni nem képes.

Nagyra becsülöm a mostani polgármestert, mint tekintélyes alakú embert, de az eddigi működéséből ítélve — a polgármesterkedéséért (ha egyedül tőlem függene) még hideg vizet sem adnék, nemhogy évi hétezer koronás fizetést.

Erre különben már a polgárság nagyrésze lassankint reá jött és alig hiszem, hogy itt a közelgő választásnál mandátumot nyerhessen. Ez lenne a város legnagyobb szerencsétlensége s épen azért előtérbe hozni, nem is szabad... Bruderschafttal egy várost kormányozni nem lehet...

Polgár.

A magyar korona fényét meg kell tisztítanunk az osztrák császári korona bitorolt tulsúlyától!

Apponyi Albert gróf.

E NAP

Kedd, október

Remig pk

az új évnegyed kezdete.
Ha előfizetése lejárt, siessen azt megújítani, hogy a „SZÉKELY-UDVARHELY” továbbra is b. címére pontosan küldessék

kat. Támogassuk az igazi 1848-as függetlenségi sajtót, mert azzal önmagunk függetlenségét, szabadságát segítjük elő. Hazafias tisztelettel kérjük tehát az előfizetések megújítását. Előfizetési ár negyedévre 2 K 50 f

Désy Zoltán nyilatkozata

A „Magyar Tudósító”-t Désy Zoltán a következő nyilatkozat közzétételére kérte fel:

Arról értesülök, hogy a kormány a rendőrség útján nyomozást folytat annak megállapítása végett, hogy mit mondtam Lukács miniszterelnökről.

Megakarom könnyíteni a feladatot és önként megyek elébe a miniszterelnök ur által kilátásba helyezett bünygi eljárásnak. Konkrétizálom vádamat. Újlag kijelenlem és fentartom, hogy Lukács László miniszterelnök ur négy millió korona körüli összeget vont el törvényellenesen rendeltetésétől és más célokra használta fel. Tette ezt részint közvetlenül saját hatáskörében, míg más részben ez hozzájárulásával történt.

A közvagyonnak ilyenén kezelése, hatalmi vagy más célokra, hűtlen kezelés, panamázás és az adózó polgárokkal szemben közönséges lopás.

Ezt állom, ezt bizonyítom.

A miniszterelnök urnak mai napon megjelent nyilatkozatára vonatkozóan — miután sokkal komolyabb az ügy, semhogy itt feleselgetéseknek helye lenne, — csak annyit jegyzek meg: Megvagyok győződve, hogy a munkapárt tagjai a pártkassza eredetéről tudomással nem bírtak, mert ebben esetben nem fogadták volna el a nyújtott választási költségeket.

S végül csak annyit: Annak idején megkísértem, hogy ott, ahol annak helye van: a parlamentben adjam elő vádjaimat Ennek lehetőségétől megfosztattam részben az elnök intézkedése, részben a beállott parlamenti viszonyok folytán. Azonban úgy a belföldi, mint a külföldi lapok foglalkoztak e vádakkal s ennek ellenére minde mai napig egyetlen lépést sem tett a miniszterelnök ura kérdés tisztázására.

A közérdek kívánja, hogy a kérdés tisztáztassék, ezért adtam módot a miniszterelnök urnak, hogy a bünygi följelentést megtegye az ügyet minden hatalmi befolyástól mentes független bíróság elé vigye.

Budapest, 1912. szeptember 21-én.

Désy Zoltán

Politikai körökben megállapították azt, hogy a magyar kormány nem mulasztotta el gondoskodni arról, hogy a bécsi sajtó Désy Zoltán volt államtitkár vádjairól tudomást ne vegyen. Mindazonáltal a bécsi politikai körökben ezek a vádak a legnagyobb feltűnést keltették, aminek kétségtelen jele az is, hogy a kabinetiroda Désy beszédjének szó szerinti lefordíttatásáról gondoskodott...

Székely Testvérek!

Nagy küzdelem között áll a magyar nemzet. Szüksége van minden fiára, de sokszorosan szükséges a szabad, függetlenségi, bátor szavú ujság. Mert ha minden szabadságunktól megfosztanak is, a sajtó által viszá szerezhetjük elközbött jogainkat.

HIREK.

— **Inséges időkben.** Elcsügg az ember a napról-napra hulló csapások sulya alatt. A kétségbe-esés gondolatai egymást követik agyában és érzi, éreznie kell az adott viszonyok között, hogy mennyire semmi, mily tehetetlen féreg a földtekén: a büszke, gögös ember... Tisza és Lukács letitporták a magyar nemzet szentséges alkotmányát. Rendörlegényekkel kihurcoltatták a törvényes joguralom fönntartásáért küzdő ellenzéki férfiakat... Az Isten szabad akaratára bocsátotta az embert. Ha jót cselekszik — megjutalmazza, de nem rendjelekkel, földi cicomákkal, amik elmulandó semmik. Ha gonoszul tesz — előbb-utóbb megbünteti... Az apák büneiért lakolnak az utódok is hetediziglen... Most lakol a nemzet azért, hogy a választásokon önmagát és a hozzátartozó embertársait elárulta, bünyös uton szerzett pénzért eladta. Ezért a földi hataimnak elviselhetetlen terheket raktak és raknak máris roskadozó vállaira. A mindenható Isten pedig égháborukat, jég-est, záport és most már pusztító árvizeket bocsátott mindnyájunkra... Ily nagy pusztítás, ily veszedelmes időjárás nem szomorította a népet e hazában századok óta. A templomok hívő közönsége hónapokon át könyörög, kétségbeesetten esdekel:

„Hatalmas Ur Isten! tekintsd az inséget, Melytől, irgalmadat kérve, sir fel néped. Vedd el rólunk haragodat. Szüntesd meg a csapásokat, Add ránk áldásodat.

Ne nézd a hálátlan emberek sok vétjét, Hanem irgalmadnak véghetatlenségét. Vedd el rólunk haragodat stb.

Szüntesd meg a vizek kártevő nagy árját, S a tiszta időnek add meg vidámságát. Vedd el rólunk haragodat stb.

Ki minden állatot ellátsz eledellel, Az éhség, drágaság nagy inségét vedd el. Vedd el rólunk haragodat stb.

Hazánktól fordítsd el a háboru átkát, Add meg a békesség állandó áldását. Vedd el rólunk haragodat stb.

Kezedben van sorsunk, életünk s mindenünk, Azért bizalommal csak hozzád sietünk. Vedd el rólunk haragodat stb.

Te süjtogatsz minket, de gyógyulást is adsz, S a Benned bizóktól soha el nem maradsz. Vedd el rólunk haragodat. Szüntesd meg a csapásokat, Add ránk áldásodat.

Jámbor hívők! Veletek esdeklünk, veletek imádkozunk a hatalmas Ur Istenhez és bizvást hisszük, hogy elemi csapásaiért kárpótolni fog. Azonban a romboló Tisza—Lukács szelleme, csakis úgy és akkor távozik el tőlünk, ha minden erőnket összeszedve, együttesen oda kiáltjuk: elég volt a törvénytíprás, nem tűrjük az igát, a mérhetetlen nyomort. Távozzanak az erőszak emberei! Jöjjön a jog, törvény és igazság uralma. Jöjjön az egyenlő, titkos választói jog! Éljen a független, önálló Magyarország!...

— **Leányok a főgimnáziumban.** Nem rólunk van szó. Nálunk ez már nem ujság. Szabolcsvármegye központján: Nyíregyháza városban töprengenek azon, hogy vajjon mikép engedjék be az ág. hitv. evangélikus főgimnáziumba a leányokat? Az ottani főgimnázium kormányzó tanácsa kimondotta, hogy csak kiváló képességű leányok vehetők fel; azok is csak a fiúk részére kitűzött beíratási határidő eltelté után és amennyiben az egyes osztályokban hely még van. A leány növendékek szülei pedig kötelesek a leányok mellé felügyelőnőt alkalmazni. Az erről szóló közlemény a „Nyírvidek” közlelbbi számában jelent meg, amely reá mutat a célszerűség kérdésére is. Megemlíti, hogy a

köedukáció kérdéséhez férhet és fér is szó, mert míg a művelt északi országokban régén bevált szokás, sőt egészen természetes dolog, addig a művelt nyugati országokban és az Északamerikai Egyesült Államokban nem vált be s ma már ott tartanak, hogy visszatérnek a régebbi, nemek szerint elkülönített tanítás rendszeréhez. Végül oda lyukad ki a közlemény, hogy ha a szűknek bizonyult, mert 500 növendéket magában fogadó főgimnáziumot párhuzamos osztályokkal kibővítik és a most fennálló többi akadályokat is elhárítják, minden leányos szülő, ki leányának a polgári iskolánál magasabb iskolai műveltséget akar megszerezni, járathatja leányát az első osztálytól kezdve a gimnáziumba, hol bizonyára a szelidebb vérmérsékletű fiúkkal osztatnának be egyazon tanterembe... Nagy kérdés azonban (és ezt mi mondjuk), hogy vajjon a most is még mindig a régi, oly nagyra hivatott és oly igazán becsülésre méltó alföldi igaz magyar szülők benső aggodalmait, ez a naív biztatás — kielégíti-e majd?... Félő, hogy a téves uton járó ugynevezett „kultura“, ott is elvégzi romboló munkáját és azok a bizonyos „szelidebb vérmérsékletű fiúk“ — nem lesznek már feltalálhatók...

Kuruc magyarok Bécsben. Valóságos diadalmenet volt annak az ellenzéki képviselői csoportnak bevonulása, amely vasárnap este az osztrák fővárosba érkezett. Az erőszakos, a törvénytíró kormány tagjait is meglepte az ellenzék mellett megnyilvánult főlemelő ünneplés. Hétfőn délután pedig erős, férfias magatartással, Pawlik és társainak okvetetlenkedése ellenére is utat tört az ellenzéki férfiak csoportja, bevonult a bécsi Magyar Házba s Károlyi Mihály gróf emelt hangon így szólt a delegációnak nevezett munkapárti magántársasághoz:

— Fegyveres erőszakkal akadályozták meg a magyar képviselőket a megjelenésben. Tiltakozom ez ellen és az intéző-bizottság nevében és megbízásból kijelentem, hogy a delegáció törvénytelen módon lett megválasztva, törvénytelen módon alakult meg és így határozatai érvénytelenek!

Az ellenzéki képviselők utána zúgták:

— Ugy van! Törvénytelen a delegáció és határozatai érvénytelenek!

Désy Zoltán Lukács László felé fordult:

— Így nem megy Lukács ur! Vagy fegyveres erőszak, vagy parlamentarizmus!

Az ellenzéki képviselők erre a kijárat felé indultak, hogy elhagyják a termet. A hátsó sorban ülő munkapártiak zajongani kezdtek.

— Csend! Leülni! — kiáltották.

Bottlik István, Zlinszky István és Palugyai Mór erre hátrafordultak és ellenzékiek és munkapártiak farkasszemet néztek egymással. Egy pillanatra úgy tetszett, hogy ököltre mennek. A munkapárti képviselők azonban elhallgattak.

Harkányi Frigyes báró korelnök most ezeket mondotta:

— A karzatnak nincs szava, csak a delegáció tagjainak van joguk felszólalni!

— A delegáció azért mégis törvénytelen! — mondotta Désy Zoltán távozóban.

Károlyi Mihály gróf az ajtóból még egyszer harsányan bekiáltott: a terembe:

— Ez a delegáció törvénytelen!

— **A város sósutja megsemmisült.** A hónapok óta szakadó eső rettenetes pusztításainak Székelyudvarhely város sósutja is áldozatul esett. E hó 26-án reggel, mikor Hartmayer Rudolf, a Solymossy-féle sósfürdő bérloje a zár alatt levő kut helyiségét kinyitani akarta, a hegyoldalban levő sósut csuszamlani kezdett és rövid idő alatt a Jézus-kápolnáig lecsuszott. Az egész hegy beomlott és maga alá temette a város sósutját, honnan hetenkint szerdán és szom-

baton nyertek sósvizet a lakosok. A hegy-csuszamlás a sósutakat teljesen elzárta s a vizet egészen új mederbe terelte. A város közmunka-erejét fogják kirendelni a sok ezer köbméter föld eltakarításához.

— **Tanítói áthelyezés.** A „Székely-Udvarhely“ mult számában megemlékeztünk Paál Sándor kisgalambfalvi és Paál Jenő magyarhidegkuti tanítók kölcsönös áthelyezéséről. Az áthelyezés meglepőnek tetszett és jóakaratulag kutattuk annak hátterét, miután lapunk fennállása óta a tanítótság érdekeit is teljes önzetlenséggel támogatta. Örömmel állapíthatjuk meg azonban, hogy a nyert információk alapján a szóban forgó áthelyezés tényleg az érdekeltek saját kérésére és a fölöttes hatóság jóakaratu támogatása, hozzájárulása folytán jött létre. Ezt a legnagyobb készséggel vesszük tudomásul és hálás elismeréssel honoráljuk.

— **Ellenőrzési szemle nem lesz.** Soó Domokos polgármesterhelyettes a következő sorok közlésére kérte fel lapunkat: Másolat Magyar királyi Honvédelmi Miniszter, 83237 szám 20-a. Körrendelet. Udvarhelyvármegye közönségének. Budapest 1912. évi szeptember hó 3-án. Megfelelő további sürgős intézkedés és közhírré tétel végett értesitem a törvényhatóságot, hogy a cs. és kir. közös-hadsereg nem tényleges állományu legénységének ellenőrzési szemléi — a cs. és kir. hadügyminiszterrel egyetértőleg hozott határozat folytán, — nem különben a m. kir. honvédség nem tényleges állományu legénységének ellenőrzési szemléi is a folyó évben nem tartatnak meg. A tartalékos tiszteknek és tisztviselő, valamint hadapródjelölteknek és hasonló állásuaknak bemutatása azonban az eddigi módon folyó évben is megtartandó. Hazai sk. honvédelmi miniszter.

— **Csekély két koronáért** — hetenkint kétszer — egész éven át politikai lapot olvashat mindenki otthon, ha ötödmagával társaságban előfizet a »Székely-Udvarhely« című 1848-as függetlenségi székely ujságra. Kérjen mutatványszámot még ma. Levelezőlapját cimezze a »Székely-Udvarhely« kiadóhivatalának Székelyudvarhely és egy példányt megtekintésre azonnal szívesen kap. Aki ellenzéki ujságot ma nem olvas, az megérdemli, hogy jobbágy sorsban vakon, orránál fogva vezessék és róla, nélküle határozzanak. Olvassa és terjessze mindenki a haza önállóságaért, függetlenségeért küzdő hamisítatlan ellenzéki lapokat! A nemzet minden jóra való fiára most van szüksége a hazának. Gondoskodjunk róla, hogy csakis megbizható lapokat olvasson a nép; a kormány garadával küldi ingyen a maszlagot. Vigyázzunk a függetlenségi sajtó szabad mozgására, mert hova-tovább súlyosabb békákat rak erre a népet örök rabigába hajtani szándékozó bérenchad. Mozduljon meg a székely nemzet és letiporni ne engedje magát s a jövő nemzedéket! Nézzen és lásson a saját szemével! Ha összetartunk és kitartunk, új élet hajnala dereng felénk; másképp pedig a megsemmisülés veszélye fenyeget. Álljunk tehát talpra addig, amíg állhatunk és nem késő!

— **Megnyílt a tánciskola.** Simkovits József oklev. tánctanító vasárnap már megnyitotta tánciskolai tanfolyamát Székelyudvarhelyt, a polgári önképző-kör nagytermében. A tanintézetek növendékei a délutáni órákban elkülönítve, kellő felügyelet alatt tanulnak és este a felnőttek tánciskolája van. Simkovits a legújabb táncokat is tanítja és rendszere már évek óta közbizalmat szerzett számára mindenütt, ahol csak megfordult. Az összes tanintézetek vezetői teljes bizalmukkal tüntetik ki és ez elég biztosíték arra, hogy nála a növendékek csakis jót tanulhatnak. Akik némelykor másfelé próbálkoztak, azok is később megbánták tévedésüket, mert nem mind arany ami fénylik..

— **Az árviz kártételeiről** köteteket lehetne összeírni, de ezuttal és e helyen csak a nagyobb rongálásokat említjük. Ilyen a Rózsa-utca állapota, hol a közlekedés egészen szünetel, miután sem gyalog, sem szekérrel ott járni nem lehet. Hát a sétatér Nagyküküllő felőli részéről mit szólnunk? A drága diszfák napról-napra a parttal együtt dűledeznek bele az áradatba. Nincs, aki védje; nincs, aki egy pár cölöp és néhány lombos ág segítségével a rohanó árviztől megóvjá. Ugy vagyunk, mint a vad sivatagba elhagyott utas. A vezető-köröket csak akkor látjuk, mikor követelnek és fölösleges büntetésekkel zaklatnak s ha meg nem érdemelt fizetéselemelésekről van szó... Mäskor úgy viselkednek, mintha nem is volnának. Hiába minden szó, zugolódás, pusztába hangzik a legönzettelenebb felszólalás. És ez így lesz folytonosan mindaddig, míg a város polgársága talpra nem áll s gyökeres rendszerváltozással, a kerékkötő akadályokat félre nem telja az előhaladás útjából. Elég volt a kiélés politikájából. Jöjjön az ámbiciózus alkotások korszaka!...

— **Halálozás.** Özv. Schnapek Józsefné szül. Székely Róza, régebben a „Budapest“-szálló hirneves, köztisztelőben álló bérloje, kitűnő háziasszonya életének 69-ik, özvegy-ségének 16-ik évében elhalt Székelyudvarhelyt. Temetése tegnap délután Eötvös-u. 10. sz. lakásáról a róm. kath. anyaszentegyház szertartása szerint, általános részvét mellett történt meg. Hült porait boldogult férjéhez a ref. temetőbe helyezték örök nyugalomra.

— **A szerelmes rendőr.** Orbán Sándor székelyudvarhelyi rendőr e hó 24-ére virradó éjjel szolgálatban volt. Esett az eső, zúgott a Nagyküküllő és ebben az itéletidőben viharzott a rendőrkebel is. Ilyen viszonyok között került a Vár-utca 7. sz. házhoz, hol a földszinti lakás ajtaját kétségbeesetten kezdte ostromolni. Az ott lakó özvegy asszony Oklándra távozott fia hazaérkezésére gondolt és ajtót nyitott. De mily nagy volt meglepetése, mikor Orbán Sándor rendőrt látta maga előtt, aki „Don János“ ábrázattal bebocsátásért esdekelt. A felháborodott özvegy azonban egy pár kiabrándító csattanós válasz után, hatalmas szittkokat rakott a rendnek ily bösz-szándéku örére, aki aztán csufos felsülése után, fenyegetődözve távozott. Az esetnek több szem- és fültanuja volt s folytatása a bíróság előtt lesz.

— **Olcsó és szép kiadásu róm. kath. imakönyvek** színes képekkel díszítve, a győri és pécsi egyházmegyei hatóság engedélyezésével, gyönyörű választékban kaphatók Betegh Pál könyv-, zenemű-, papiros-, író- és rajzszerűzetében Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca 31. sz. alatt.

— **Eltűnt asszony.** Kedden reggel azt a megdöbbenő hirt kaptuk, hogy özv. Sándor Dénesné, néhai Sándor Dénes városgazda köztisztelőben állott özvegye, e hó 24-ikére virradólag saját lakásáról eltávozott és nyomtalanul eltűnt. Azok, kikkel megelőző napon beszélgetett, nagy lehangoltságot vettek észre rajta. Ugy látták, hogy egyedül-valósága mélyebben bántotta. Azt hiszik, hogy a megáradt Nagyküküllő folyó hullámaiba vetette magát és oda folytatta özvegyi keserűségét. Ezt onnan is következtetik, mivel megelőző este — szokása ellenére — a felső malom felé járt, állítása szerint azért, hogy a vizet megnézzé. A tekintélyes, nagyrabecsült polgár asszony ily végzetes sorsát, városzerte mély részvéttel tárgyalják Székelyudvarhelyt. Az elterjedt hír nem volt alaptalan; özv. Sándor Dénesné hulláját a katonai laktanyán alól, a Fürdő-utca közelében, tényleg partra dobta a Nagyküküllő. E hó 24-én d. e. 10—11 óra körül megtalálták és felszállították a lakására, honnan valószínűleg ma (csütörtökön) d. u. 4 órakor fogják örök nyugalomra elhelyezni a róm. kath. anyaszentegyház szertartása szerint.

4700 - 912. tlv. sz.

Hirdetmény.

Erdőfüle község telekkönyve birtokszabályozás következtében az 1869. évi 2579. számú szabályrendelettel képest átalakították és ezzel egyidejűleg mindazon ingatlanokra nézve, amelyekre az 1896. XXIX. az 1889. XXXVIII. és az 1891. XVI. t. c. cikkek a tényleges birtokos tulajdonjogának bejegyzését rendelik, az 1892. XXIX. t. c. cikkben szabályzott eljárás a telekkönyvbe bejegyzések helyesbítésével kapcsolatban zoganatosítottak.

E célból az átalakítási előmunkálatok hitelesítése és a helyszíni eljárás a nevezett községben 1912. évi november hó 1-én fog kezdődni.

Ennél fogva:

felhívjuk az összes érdekeltet hogy a hitelesítési tárgyaláson személyesen vagy meghatalmazott által jelenjenek meg és az új tlv. tervezet ellen nem találni észrevételeket annál bizonyosabban adják elő, mert a régi telekkönyv végleges átalakítása után a téves átvezetésekből eredhetők kifogásokat jóhiszemű harmadik személyek irányában többé nem érvényesíthetik.

2. Mindazok a kik a tlv. ben előforduló bejegyzésekre nézve okadatolt előterjesztést kívánnak tenni, hogy a telekkönyvi hatóság kiküldöttje előtt kitűzött határrapon kezdődő eljárás folyama alatt jelenjenek meg és az előterjesztéseiket igazoló okirataikat mutassák fel.

3. Mindazok kik valamely ingatlanhoz tulajdonjogot tartanak, de tlv. bekebelezésre alkalmas okirataik nincsenek, hogy az átírára az 1886. évi 29. t. c. 15. 18. és az 1899. évi 38. t. c. 5. 6. 7. és 9. §-ai értelmében szükséges adatokat megismerjék iparkodjanak és azokkal igényeiket a kiküldött előtt igazolják vagy oda hassanak, hogy az átruházó tlv. tulajdonos az átruházás létrejöttét a kiküldött előtt szóval ismerje el és a tulajdonjog bekebelezésre engedélyt nyilvánítsa, mert különben ez uton jogait nem érvényesíthetik és a helyeg és illeték elégedési kedvezménytől is elesnek.

és azok, kiknek javára tényleg már megszűnt követelésre vonatkozó zalogjog, vagy megszűnt egyéb jog van nyilvánkönyvileg bejegyezve, ugyancsak az ilyen bejegyzésekkel terhelt ingatlanok tulajdonosai, hogy a bejegyzett jognak törölését kérelmezzék, illetve hogy a öröklési engedély nyilvánítsa véget a kiküldött előtt jelenjenek meg mert ellenesetben a helyeg mentesség keezményétől elesnek.

Kir. Járásbíróság mint telekkönyvi hatóság.

Okládon 1912. évi szeptember 12.

Kelemen s. k.

kir. aljbíró.

A kiadmány hitelül:

Szeles Félix

kir. j.-bíróági írnok.

tlkvezető h.

Sz. 4495—912 tlv.

Ujabb árverési hirdetmény és feltételek.

Dr. Papp Ferenc ügyvéd oklándi lakos végrehajtónak Dimén Lajos falás és neje Dávid Luiza vargyasi lakos végrehajtást szenvedettek elleni végrehajtási ügyében a kérelem következtében a végrehajtási árverés 350 K ügyvédi munkadíj tőkekövetelés és 47 K 80 fillér perbeli és végrehajtási már megállapított, valamint jelenlegi 12 K

és a még felmerülő díj költségeinek kielégítése végett az 1881. 60 t. c. 441 §-a alapján és a 146 § értelmében a székelyudvarhelyi kir. törvényszék az oklándi kir. járásbíróság területén levő Vargyas község határában fekvő a vargyasi 1409 szám telekjében foglalt A + 721 hr. sz. kirtre 11 K a 722/1 hr. sz. ház és udvarra 300 K és a 722/2 hr. sz. kirtre 9 K kikiáltási árban elrendeltetik és pedig azzal, hogy az árverés a csallakozottnak már kimondott ir. Jakab Zoltán ügyvéd oklándi lakos végrehajtó érdekében is meg fog tartatni. Az árverés megtartására határozottul 1912. október hó 5 napjának délelőtti 8 órája Vargyas község házához tűzetik ki.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlanok becsárának 20 százalékat készpénzben, vagy az 1881. LX. t. cikk 42 §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi nov. 1-én 3333 sz. a. kelt igazságügyminiszteri rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. LX. t. c. 170 §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Vevő köteles a bánatpénzt a Vh. 25. §-a értelmében kiegészíteni.

Vevő köteles a vételért kettő egyenlő részletben és pedig az első az árverés napjától számított 30 nap alatt a másodikat ugyanazon naptól számított 60 nap alatt, minden egyes vételári részlet után az árverés napjától számított 5 százalékos kamatokkal együtt az 1881. dec. 6. an 39415. I. M. számú rendeletben előbbi módon az oklándi kir. adóhivatalnál lefizetni. A bánatpénz az utolsó részletbe fog beszámítani. Ezen árverésen a fent körülrít ingatlanok a kikiáltási ár 2/3-an alul eladatni nem fognak. Vevő köteles az ingatlanokat terhelő és az árverés napját követőleg esedékes adatokat és átruházási illeteket vi elni. Vevő a megvett ingatlanok birtokába az árverés jogerőre emelkedése napján lép, és azoknak hasznáza eze naptól öt illeti. Vevőnek a vételi bizonyítvány az 1881. 60 t. c. értelmében csak az esetben fog kiadattatni, ha az árverés napjától számított 15 nap alatt a Vh. 27 §-a intézkedésének megfelelő utóajánlat nem tétetik. A tulajdonosnak a vevő javára bekebelezésére csak a vételár és kamatainak teljes lefizetése után fog hivatalból elrendeltetni. Amennyiben vevő az árverési feltételeknek a kitűzött időben eleget nem tenne, az általa megvett ingatlanokra az érdekelt felek bármelyik kérelmére az 1881. 60 t. c. 185 §-a szerint vevő veszélyére és költségére, a bánatpénzek elvesztése mellett újabb árverezés fog elrendeltetni. Ezen árverési hirdetmény és feltételek a hivatalos órák alatt ezen kir. bíróság, mint telekkvi hatóságnál földszint 5 ajtó és Vargyas község előjáróságánál tekintetők meg. Ezen árverési hirdetmény 1 példány a bíróság hirdetési táblájára kifüggeszteni, továbbá kifüggesztés végett, az árverési feltételek pedig megtekintés végett, 1 példányban Vargyas község előjáróságának, nem különben ezen árverési hirdetmény 1—1 példány Székelyszáldobos és Olasztelek szomszédos községekben a helybeli szokás szerint azonnal körözés végett megküldetni rendeltetik.

Okládon, 1912. augusztus 22.

Kelemen s. k.

kir. aljbíró.

A kiadmány hitelül:

Wermescher

kir. telekkönyvvezető.

Czell Frigyes és Fiai

bortermelők és bórnagykereskedők
Medgyes.

Legjobb beszerzési forrás természetadta valódi erdélyi hegyi borokban. Hordókban és palackokban. Kitűnő sajáttermés és vörös borok.

Eladó véredek.

Két darab 8 hónapos him és nőstény véreb, mely, Frigyes főherceg vérebével volt párosítva, mind a kettő garantált tiszta faj, semmi szépség hibájuk nincs — 300 és 200 koronaért eladó. Cim: özv. **Kerbolt Ferencné VINKOVCE** (szerénvárm.) Florián-u. 6. sz.

Hirdetés az üzlet lelke! Hirdetés nélkül nincs forgalom! HIRDESSEN tehát a „Székely-Udvarhely”-ben

Eladó vagy kiadó belsőség.

Székelyudvarhelyt Solymossy-utca 27 sz. a. 212 négyszögöl területű belsőség, melyen most épült 2 szoba, konyha, 2 kamra, üveges veranda, sütőház, fatartó, sertésöl és igen szép kert van, örök áron eladó vagy többévre azonnal bérbe vehető **Lukács Ferenc** tulajdonosától ugyanott.

B O R I !

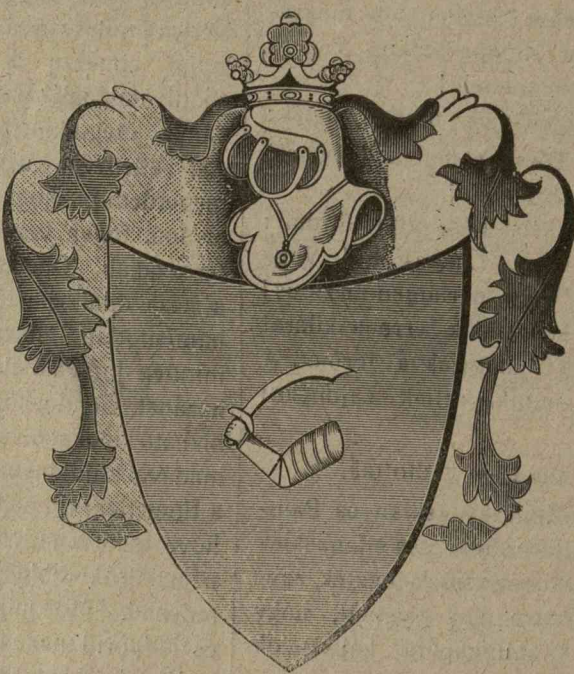
Fernengel Gyula székelyudvarhelyi bórnagykereskedőnél

a legjobb minőségben, nagy választékban és legelőnyösebb árak mellett nagyban és kicsinyben kapható

Eladó olcsón egy szép és jó Daniel-fele cserépkályha. Hol? Megmondja a lap kiadóhivatala.

UNGHIVÁRY JÓZSEF
FÜGYELTLEN ÉS GYÜMÖLCSFA-ISKOLÁJÁBAN
CZEGLED (PÉSTMEGYE)
Nagyobb mennyiségű
Nemes gyümölcsfa-
csemete, bogyógyümölcsök, vadonok, Kerti szőlények,
Sima és gyökerező szőlővesszők
stb. kaphatók.
Tessék azerítő arjegyzeket kenni.

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

*****

A dályai**Abrán-család**

nemesi címerét mutatjuk be e helyen. Ez a címer és a család történetének leírása, a legrégibb korszaktól való le származási táblázatával az

Udvarhely vármegye Nemes Családjai

című, Pálmay József szerkesztésében és Betegh Pál kiadásában megjelent diszműben található.

Számos család címere és leírása, leszármazási táblázata van e nagyszabású műben. Mindenkinek érdeke, hogy míg a készlet tart, beszerezze.

Kapható füzve 16 koronáért Székelyudvarhelyt a kiadónál.

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

Betegh Pál könyvnyomtató és könyvkötő-intézete Székelyudvarhelyt.